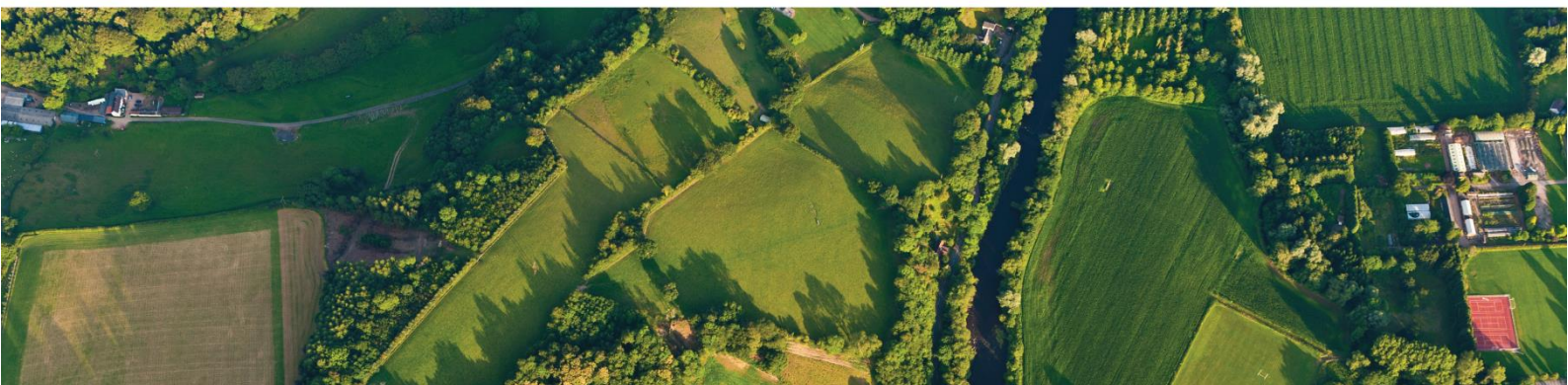

Transect-rapport 4465

Vessem, De Flinkert Gemeente Eersel (NB)

Een Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven,
karterende en waarderende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Vessem, De Flinkert. Gemeente Eersel (NB). Een Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 4465
Auteur	S. Timmermans
Versie	1.1
Datum	23-01-2023
Veldonderzoek	D. Scheeringa en S. van Bavel
Projectnummer	22090002
Onderzoeksmelding	5306986100
Opdrachtgever	Jonkers Advies Weldsehei 4 5508 WR Veldhoven
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Eersel
Deskundige namens bevoegde overheid	Dhr. N.C.F. Groot
Status beoordeling	Nog niet beoordeeld
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Sfeerfoto van het veldwerk (10-11-2022)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	23-01-2023	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Jonkers Advies heeft Transect b.v. in november 2022 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan De Flinkert te Vessem (gemeente Eersel). Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2200 m². De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om vier nieuwe woningen te realiseren. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek gold in het plangebied een hoge archeologische verwachting op de aanwezigheid van resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen. Het doel van dit onderzoek was het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moest, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn vier werkputten van 15 bij 4 meter aangelegd (in totaal 240 m²). De bodem in het plangebied is aanzienlijk afgetopt en omgezet. Onder een moderne bouwvoor (S.1000) is een grondverbeteringslaag aanwezig (S.1100). Hieronder ligt de natuurlijke ondergrond. Deze bestaat uit pleistoceen zand (S.3000, vulling 1), maar vaker uit leem (S.3000, vulling 2). Er is geen bodem in deze afzettingen meer aanwezig. Zodoende is er alleen sprake van een Cg-horizont. Tijdens het onderzoek is slechts één spoor aangetroffen (S.1). Het betreft een greppel aan de oostzijde van werkput 2, die afgebeeld is op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832. In de greppel is een zevental vondsten gedaan: vier fragmenten keramisch bouw materiaal en drie fragmenten keramiek. Op basis van dit vondstmateriaal (roodbakend aardewerk met loodglazuur, twee fragmenten van slibversierde borden) lijkt de datering van de greppel in de 18^e eeuw te liggen.

Er is al met al geen behoudenswaardige vindplaats aangetroffen binnen het onderzoeksgebied en met het onderzoek is de hoge verwachting in het plangebied op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen getoetst en bijgesteld naar laag.

Selectieadvies

Het selectieadvies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud *in situ* van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud *ex situ* van vindplaatsen (definitief opgraven). Het selectieadvies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen. Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen behoudenswaardige vindplaatsen binnen het plangebied aanwezig zijn. De verwachting van de aanwezigheid van overblijfselen uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen is getoetst en bijgesteld naar laag. Het plangebied kan derhalve worden vrijgegeven. Bovenstaande vormt een advies. Op basis van het advies is het aan de bevoegde overheid van de gemeente Eersel een besluit uit te brengen.

Inhoud

1. Aanleiding	6
2. Resultaten vooronderzoek.....	8
3. Aard, doel en onderzoeksvragen.....	10
5. Resultaten veldonderzoek	12
6. Conclusie en advies.....	14
7. Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	15
8. Geraadpleegde bronnen	17
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland	18
Bijlage 2. Toekomstige situatie	19
Bijlage 3. Puttenplan	20
Bijlage 4. Allesporenkaart	21
Bijlage 5. Vlaktekeningen.....	22
Bijlage 6. Sporen- en lagenlijst	26
Bijlage 7. Vondstenlijst	26

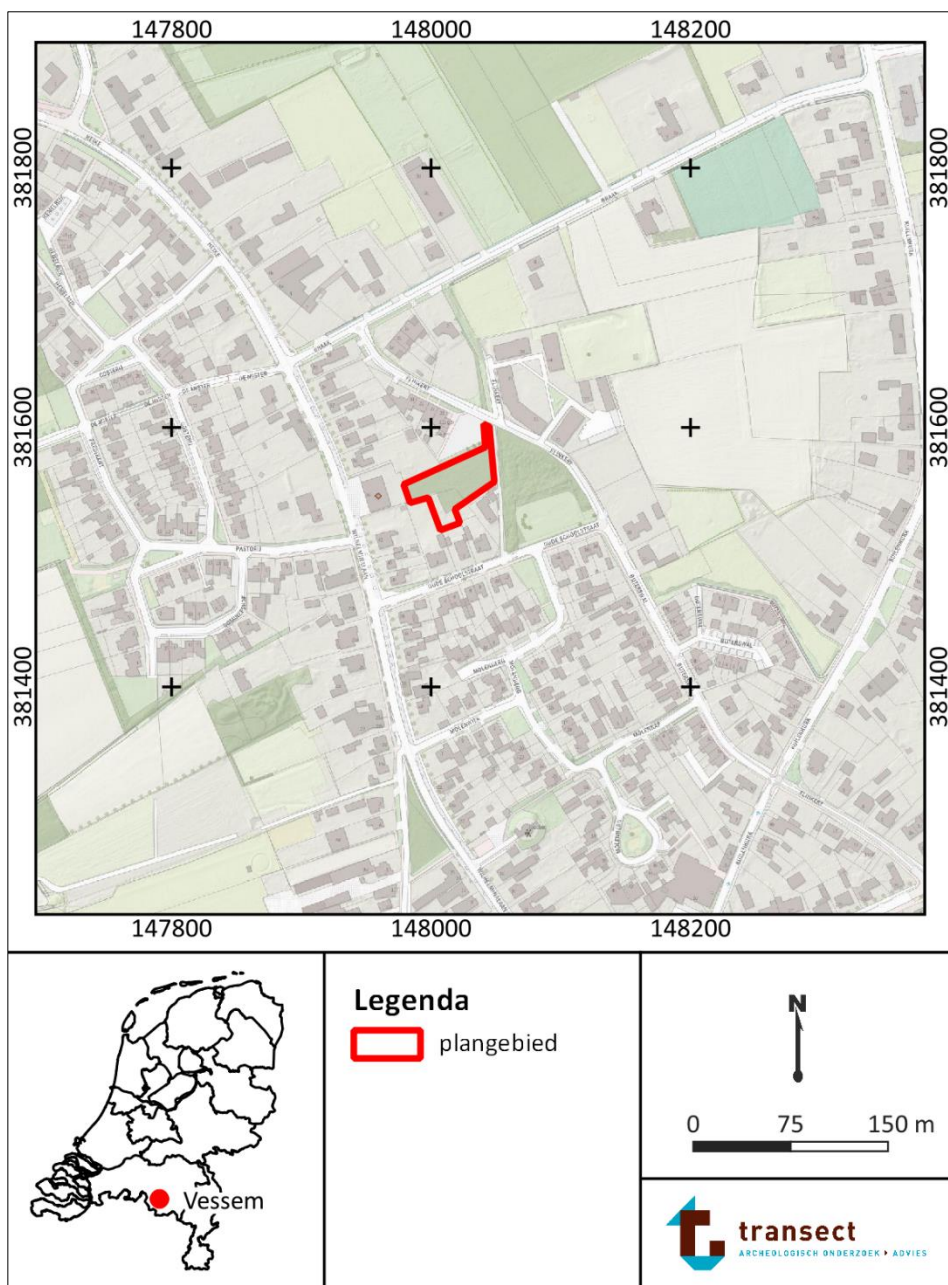
1. Aanleiding

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Eersel
Plaats	Vessem
Toponiem	De Flinkert
Kaartblad	51C
Perceelnummer(s)	VSM01 – B – 2080, 2081
Centrumcoördinaat	148.019 / 381.562
Oppervlakte plangebied	Ca. 2200 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Ca. 2200 m ²
Huidig grondgebruik	Grasland

In opdracht van Jonkers Advies heeft Transect b.v. in november 2022 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan De Flinkert te Vessem (gemeente Eersel; figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om vier nieuwe woningen te realiseren. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 2200 m² en is in gebruik als grasland. De nieuwe woningen zullen een oppervlakte hebben van ca. 115 m² (ca. 460 m² in totaal). De funderingen zullen reiken tot circa 60-70 cm -Mv. Kelders zijn niet voorzien. Daarnaast zullen een nieuwe ontsluitingsweg en meerdere nutsleidingen in het plangebied worden aangelegd. Deze ontsluitingsweg en nutsleidingen zullen aansluiten op de bestaande infrastructuur bij het parkeerterrein ten noorden van het plangebied. Om het verlies aan infiltratie van hemelwater te compenseren door de bouw, zal de sloot aan de oostgrens van het plangebied iets worden uitgebreid. De toekomstige situatie is weergegeven in bijlage 2.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Eersel heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting. In het bestemmingsplan heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3 (*Kom Vessem*, 2021). Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen, die groter zijn dan 250 m² en dieper dan 30 cm -Mv reiken. Dit betekent dat gezien de omvang van de toekomstige ontwikkeling (460 m² met bodemingrepen tot 60-70 cm -Mv) archeologisch vooronderzoek nodig is.

In januari en februari 2022 is een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd in het plangebied (Boelsma en Rap, 2022; Transect-rapport 3872). Hieruit blijkt dat het plangebied een hoge verwachting heeft op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen. Onder een oud-bouwlanddek is de C-horizont van het dekzand aangetroffen. Daarom heeft de bevoegde overheid besloten dat een vervolgonderzoek moest worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd conform de daarvoor opgestelde eisen en methodiek in het Programma van Eisen (Magdelijns, 2022).

Figuur 1. De ligging van het plangebied op een topografische kaart (bron kaart: www.pdok.nl).

2. Resultaten vooronderzoek¹

2.1 Landschap

Het plangebied ligt in het zuidelijke zandgebied, op het Kempisch Plateau. Op de geomorfologische kaart is het plangebied grotendeels niet gekarteerd vanwege de ligging in bebouwd gebied, maar het oostelijke deel van het plangebied is gekarteerd als dekzandrug (kaartcode 4B53). Het plangebied bevindt zich op basis van de maaiveldhoogte op de flank van een dekzandrug met een geleidelijke overgang naar een beekdal (Boelsma/Rap, 2022). Ook op de bodemkaart is het gebied niet gekarteerd. Buiten de bebouwde kom zijn voornamelijk hoge zwarte enkeerdgronden gekarteerd (kaartcode zEZ23).

2.2 Verkennend booronderzoek

Uit het vooronderzoek is gebleken dat het plangebied niet op een dekzandrug ligt, maar waarschijnlijk op een Pleistocene terrasafzettingsswelling. In de ondergrond is, direct onder het oud-bouwlanddek, Oud Dekzand aangetroffen. Jong Dekzand is niet aangetroffen. In het plangebied is geen sprake meer van een intact bodemprofiel. Daarom is er geen sprake van een archeologisch intact niveau voor de periode Laat-Paleolithicum – Mesolithicum (vondstspredingen) en is er geen verwachting op archeologische overblijfselen uit deze periode. In de top van het dekzand kunnen wel grondsporen uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen worden verwacht. Tijdens de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd is het plangebied bedekt met een oud-bouwlanddek. Vanwege het ontbreken van historische bebouwing op kaarten is er voor deze periode een lage verwachting.

2.3 Archeologische waarden

Op basis van onderzoeken in de omgeving van het plangebied kan worden geconcludeerd dat de omgeving in ieder geval vanaf de Romeinse Tijd bewoond is geweest. Bij onderzoek circa 10 m ten noordoosten van het plangebied zijn vijf huisplattegronden uit de Romeinse Tijd aangetroffen. Deze dateren uit 100 na Chr. De sporen zijn aangetroffen in de C-horizont op een kleine dekzandopduiking, op circa 23,4-23,7 m +NAP. Mogelijk strekt deze vindplaats zich verder uit richting het noorden, oosten en zuiden (Alma, 2009). Tijdens andere proefsleuvenonderzoeken in de omgeving zijn enkele sporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen.

2.4 Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Het plangebied ligt ten oosten van de historische kern van het dorp Vessem, dat vermoedelijk in de Late Middeleeuwen is ontstaan als bewoningslint langs de Wilhelminalaan. Rondom het dorp zijn vanaf de Late Middeleeuwen essen ontstaan. Op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 is te zien dat het plangebied buiten de historische kern van Vessem ligt, onbebouwd is en in gebruik is als hakbos en dennenbos. In het midden van het plangebied lijkt een zandpad aanwezig te zijn. Vanaf 1900 is het plangebied in gebruik als bouwland. Tussen 1970 en 1973 heeft een schuur in het plangebied gestaan. Momenteel is het plangebied onbebouwd en in gebruik als grasland. Er zijn geen gegevens bekend over bodemverstoringen. Van de schuur uit 1970-1973 zijn geen details bekend.

¹ De informatie in dit hoofdstuk is (deels) afkomstig uit het vooronderzoek (Boelsma en Rap, 2022).

2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting

Tabel 1. Gespecificeerde archeologische verwachting

Archeologische verwachting			Reden	
1	Datering	Laag	Laat-Paleolithicum – Mesolithicum	In het plangebied is geen sprake meer van een intact bodemprofiel.
		Hoog	Neolithicum – Vroege Middeleeuwen	Archeologische resten kunnen aanwezig zijn in de top van het dekzand.
		Laag	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Op kaartmateriaal is geen historische bebouwing aanwezig.
2	Complextype	Uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen moet rekening worden gehouden met sporen van landgebruik en nederzettingsterreinen, die voor een belangrijk deel uit grondsporen bestaan. Deze kunnen, zeker voor wat betreft de Late Bronstijd tot en met Middeleeuwen, vondstarm zijn. Nederzettingsterreinen kunnen zich onder andere kenmerken door erfstructuren, bestaande uit huisplattegronden, bijgebouwen (zoals spiekers), erfgreppels, omheiningen (staken- en palenrijen), waterputten en kuilen. Uit de periode Bronstijd – Vroege Middeleeuwen kunnen bovendien grafvelden in de vorm van urnenvelden en inhumatiegraven worden verwacht. Uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden kunnen sporen van landgebruik worden verwacht, zoals greppels en verkavelingsstructuren.		
3	Omvang	Er worden kleine tot grote vindplaatsen verwacht, met een omvang van 500 tot meer dan 8000 m ² . Ten noordoosten is een vindplaats uit de Romeinse Tijd aanwezig waar 5 huisplattegronden zijn aangetroffen.		
4	Diepteligging	Het archeologisch niveau wordt verwacht in de top van het dekzand, onder een oud-bouwlanddek vanaf 55-70 cm -Mv (22,6-22,9 m +NAP).		
5	Gaafheid en conservering	+/-	Het archeologisch niveau in het plangebied is intact. Sporen van bodemvorming zijn alleen niet meer aanwezig. Ter hoogte van boring 5 is wel een verstoring aanwezig tot minimaal 1,9 m -Mv. Vanuit archeologisch oogpunt betekenen de grondwaterstanden een lage verwachting op goed geconserveerde organische resten binnen 1,2 m -Mv, anders dan in grondsporen die tot onder het grondwater reiken en in humeuze spoorvullingen.	
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied.		
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Tijdens het onderzoek moet met alle mogelijke, voor de genoemde perioden karakteristieke, materiaalcategorieën rekening worden gehouden (zoals bouwmetaal, natuursteen, keramiek, glas, pijpen, metaal). Gezien de relatief droge bodemomstandigheden, is de verwachting dat onverbrande organische, archeozoologische, archeobotanische en fysisch antropologische resten binnen 1,2 m -Mv niet bewaard zijn gebleven.		
8	Mogelijke verstoringen	Onbekend.		

3. Aard, doel en onderzoeksvragen

3.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

3.2 Vraagstelling

Het onderzoek moet de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

3.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten? Is er een relatie met de vindplaats uit de Romeinse Tijd ten noordoosten van het plangebied?
9. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).
10. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?
11. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

4. Onderzoeksmethodiek

Het veldwerk is uitgevoerd op 10 november 2022 door D. Scheeringa en S. van Bavel. Er zijn vier werkputten aangelegd van 15 bij 4 meter (240 m² in totaal). Het puttenplan is weergegeven in bijlage 3. Er hebben zich geen afwijkingen ten opzichte van het PvE voorgedaan.

De werkputten zijn gegraven met een graafmachine voorzien van een 'gladde' en gesloten bak. Met het machinaal verdiepen zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van (ophogings)lagen, sporen, vondsten, vondstconcentraties en structuren. Hierbij is gebruik gemaakt van een metaaldetector. Na het aanleggen van het vlak is dit waar nodig nog met de hand opgeschaafd en ingekrast, waarna het gefotografeerd en ingemeten is. Aan het begin en het einde van elke werkput is een profielkolom gezet, waarbij gebruik is gemaakt van kijkgaten. Deze kijkgaten zijn tevens gebruikt om de diepere bodemopbouw in beeld te krijgen. Een aangetroffen spoor is gecoupeerd, beschreven en afgewerkt. De werkput, het vlak en de profielen en de hierin aangetroffen sporen en vondsten zijn ingemeten met dGPS en gedocumenteerd door middel van foto's, tekeningen en beschrijvingen in een database (Archeolink). Grondsporen, verstoringen, putomtrekken, maaiveldhoogtes, vlakhoogtes en profielpinnen zijn met dGPS ingemeten. De allesporenkaart en de vlaktekening zijn weergegeven in bijlagen 4 en 5.

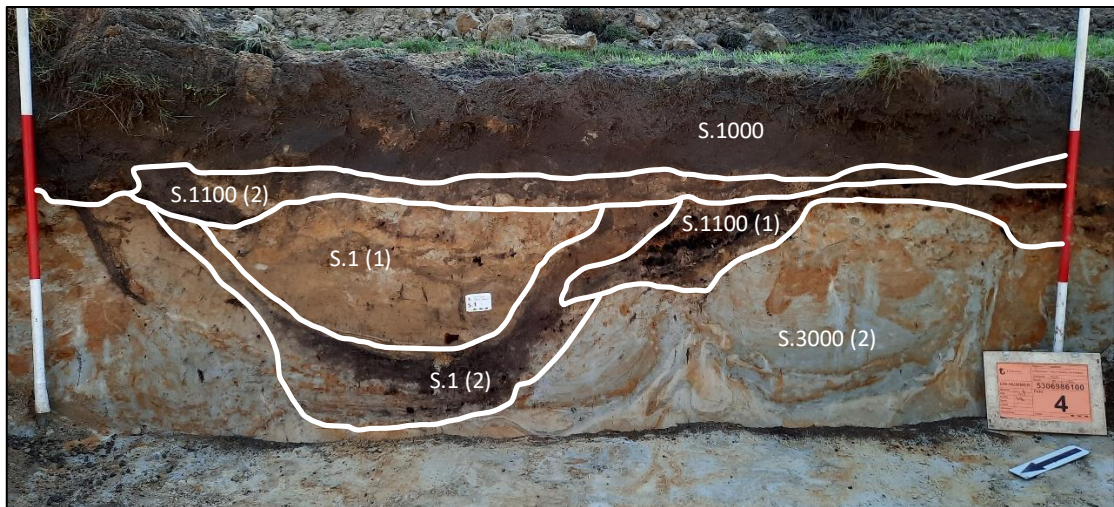

Figuur 2. Overzichtsfoto van werkput 3, genomen richting het noordwesten.

5. Resultaten veldonderzoek

5.1 Bodemopbouw

De bodem in het plangebied is aanzienlijk afgetopt en omgezet. Onder een moderne bouwvoor met schroot en af en toe puin en plastic (S.1000) is over het algemeen een grondverbeteringslaag aanwezig (S.1100). Vulling 1 betreft de donkere vulling hiervan die in werkputten 1, 2 en 3 ook nog aanwezig is op vlakniveau (zie bijlage 5). Vulling 2 betreft de lichtere laag die in werkput 2 onder de bouwvoor is aangetroffen. Hieronder is de natuurlijke ondergrond aanwezig. Deze bestaat uit pleistoceen zand (S.3000, vulling 1), maar vaker uit leem (S.3000, vulling 2). Er is geen bodem in deze afzettingen meer aanwezig. Zodoende is er alleen sprake van een Cg-horizont. De sporen- en lagenlijst is weergegeven in bijlage 6. De bodemopbouw is weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Profiel 202 in werkput 2.

5.2 Sporen, vondsten en monsters

Tijdens het onderzoek is slechts één spoor aangetroffen (S.1, te zien in figuur 3). Het betreft een greppel aan de oostzijde van werkput 2. Op basis van het vondstmateriaal lijkt de datering in de 18e eeuw te liggen. Bovendien is de greppel aanwezig op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832. In profiel 202 boort S.1100 (vulling 1) zich deels in deze greppel. De greppel is aldus ouder dan deze laag. Het spoor heeft twee vullingen. Vulling 2 is de gebruiksvulling, die donker en humeus is. Vulling 1 is dusdanig licht dat dit waarschijnlijk de dempingsvulling is. Deze demping wordt afgedekt door vulling 2 van S.1100.

In totaal zijn er zeven vondsten gedaan, alle in S.1. In vulling 1 zijn twee fragmenten keramiek aangetroffen, in vulling 2 één fragment keramiek en vier fragmenten keramisch bouw materiaal. Onder het keramiek bevindt zich roodbakend aardewerk met loodglazuur, twee fragmenten van slibversierde borden. Al het materiaal wordt globaal gedateerd in de 18e eeuw. De vondstenlijst is weergegeven in bijlage 7. Er zijn geen monsters genomen.

Figuur 4. Vier fragmenten keramisch bouw materiaal en drie fragmenten keramiek, afkomstig uit greppel S.1.

6. Conclusie en advies

6.1 Conclusie

Het doel van dit onderzoek was het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moest, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Het plangebied had een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen. Vanwege de geplande bodemingrepen, was de kans groot dat archeologische niveaus worden verstoord. Vanwege de geringe oppervlakte was een archeologisch proefsleuvenonderzoek de geschiktste onderzoeksmethode. Het onderzoek moest de vraag beantwoorden of in het onderzoeksgebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of vindplaatsen behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Op basis van het veldonderzoek kan echter geconcludeerd worden dat er geen behoudenswaardige archeologische vindplaatsen aanwezig zijn op de locatie van de nieuw te bouwen woningen.

De Romeinse vindplaats die net ten noordoosten van het plangebied opgegraven is, is niet aangetroffen in het plangebied. Dit kan meerdere oorzaken hebben. Op de allesporenkaart van die opgraving is te zien dat de spoorintensiteit richting het plangebied afneemt. Hierdoor is het goed mogelijk dat de vindplaats zich überhaupt niet heeft uitgestrekt tot het huidige plangebied. Een andere optie is dat de vindplaats wel in het plangebied aanwezig geweest is, maar dat deze door latere activiteiten is verdwenen. Voor deze latere activiteiten geeft de bodemopbouw in het plangebied enkele aanwijzingen. In S.1100 (vulling 1) zijn verspreid door het plangebied brokken van de voormalige, natuurlijke bodemopbouw aangetroffen. Dit betreffen brokken van A- en B-horizonten. Vanwege de leem in de ondergrond zal het plangebied een slechte afwatering gehad hebben. Maatregelen om deze afwatering te verbeteren hebben bestaan uit het diep omzetten van de bodem (S.1100, vulling 1), waardoor het water beter opgenomen kon worden in de bodem. Hierbij is de oorspronkelijke podzolbodem verstoord geraakt, getuige de brokken A- en B-horizonten die in S.1100, vulling 1 sporadisch nog zichtbaar zijn. Hierna is het terrein waarschijnlijk deels afgevlakt waarbij het maaiveld verlaagd is. Aangezien enkel een Cg-horizont is aangetroffen is tenminste 50-70 cm van de oorspronkelijke bodem verdwenen.

Door de afdekking van S.1 door S.1100, vulling 2 en het feit dat een klein deel van S.1 door S.1100, vulling 1 is verstoord, kunnen deze maatregelen gedateerd worden. S.1 is nog zichtbaar op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832. De demping van S.1 zal dan ook hierna hebben plaatsgevonden. Gezien het feit dat de grond niet machinaal is omgezet, maar hoogstwaarschijnlijk met de hand, worden deze werkzaamheden in ieder geval vóór de Tweede Wereldoorlog gedateerd.

6.2 Advies

S.1 betreft hoogstwaarschijnlijk een perceleringsgreppel. Anders dan een bewijs van landinrichting biedt de aanwezigheid van deze greppel geen eenduidig archeologisch complextype dat gewaardeerd kan worden. In het onderzoeksgebied is aldus geen behoudenswaardige vindplaats aangetroffen, op basis van de afwezigheid van archeologisch relevante grondsporen en vondstmateriaal. De verwachting van de aanwezigheid van archeologische overblijfselen uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen is getoetst en bijgesteld naar laag. Er wordt daarom geadviseerd dat het plangebied wordt vrijgegeven voor de toekomstige ontwikkelingen. Op basis van dit advies neemt de gemeente Eersel een selectiebesluit.

7. Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?

Er is één spoor aangetroffen. Het betreft een greppel, die tevens te zien is op het Kadastrale Minuutplan, in de oostkant van werkput 2. In deze greppel zijn zeven vondsten gedaan: vier fragmenten keramisch bouw materiaal en drie fragmenten keramiek.

2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?

De bodem in het plangebied is aanzienlijk afgezet en omgezet. Onder een moderne bouwvoor met schroot en af en toe puin en plastic (S.1000) is over het algemeen een grondverbeteringslaag aanwezig (S.1100). Vulling 1 betreft de donkere vulling hiervan die in werkputten 1, 2 en 3 ook nog aanwezig is op vlakniveau. Vulling 2 betreft de lichtere laag die in werkput 2 onder de bouwvoor is aangetroffen. Hieronder is de natuurlijke ondergrond aanwezig. Deze bestaat uit pleistoceen zand (S.3000, vulling 1), maar vaker uit leem (S.3000, vulling 2). Er is geen bodem in deze afzettingen meer aanwezig. Zodoende is er alleen sprake van een Cg-horizont.

3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?

S.1 bevindt zich in de oostzijde van werkput 2 en is over de gehele breedte van de werkput (4 meter) aanwezig. De greppel is noordwest-zuidoost georiënteerd. De top is aangetroffen op circa 40 cm -Mv.

4. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?

Op basis van het vondstmateriaal lijkt de datering van de greppel in de 18e eeuw te liggen. Bovendien is de greppel aanwezig op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832. In profiel 202 boort S.1100 (vulling 1) zich deels in deze greppel. De greppel is aldus ouder dan deze laag. Het spoor heeft twee vullingen. Vulling 2 is de gebruiksvulling, die donker en humeus is. Vulling 1 is dusdanig licht dat dit waarschijnlijk de dempingsvulling is. Deze demping wordt afgedekt door vulling 2 van S.1100. S.1 is nog zichtbaar op het Kadastrale Minuutplan. De demping van S.1 zal dan ook hierna hebben plaatsgevonden. Gezien het feit dat de grond niet machinaal is omgezet, maar hoogstwaarschijnlijk met de hand, worden deze werkzaamheden in ieder geval vóór de Tweede Wereldoorlog gedateerd.

5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?

In totaal zijn er zeven vondsten gedaan, alle in S.1. In vulling 1 zijn twee fragmenten keramiek aangetroffen, in vulling 2 één fragment keramiek en vier fragmenten keramisch bouw materiaal. Al het materiaal wordt globaal gedateerd in de 18e eeuw. Vermoedelijk is het als gebruiksafval in de greppel terecht gekomen.

6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?

De aanwezigheid van de greppel duidt op percelering binnen het plangebied. Grondverbetering is zichtbaar in S.1100.

7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?

De geringe hoeveelheid sporen en vondsten contrasteert met de hoge verwachting op resten uit de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen uit het vooronderzoek. Daarnaast dateert het spoor van na deze periode.

8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten? Is er een relatie met de vindplaats uit de Romeinse Tijd ten noordoosten van het plangebied?

Niet van toepassing.

9. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingssystematiek).

Er is geen sprake van een behoudenswaardige archeologische vindplaats.

10. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?

Niet van toepassing.

11. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

De Romeinse vindplaats die net ten noordoosten van het plangebied opgegraven is, is niet aangetroffen in het plangebied. Dit kan meerdere oorzaken hebben. Op de allesporenkaart van die opgraving is te zien dat de spoorintensiteit richting het plangebied afneemt. Hierdoor is het goed mogelijk dat de vindplaats zich überhaupt niet heeft uitgestrekt tot het huidige plangebied. Een andere optie is dat de vindplaats wel in het plangebied aanwezig geweest is, maar dat deze door latere activiteiten is verdwenen.

8. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015
- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007
- www.topotijdreis.nl
- www.pdok.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl

Literatuur

- SIKB, 2018. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1* (KNA 4.1).
- Alma, X.J.F., 2009. *Romeinse nederzetting te Eersel, Vessem – De Flinkert. Een archeologische opgraving*. Amersfoort.
- Bakker, H., de, 1966. De subgroepen van het systeem van bodemclassificatie voor Nederland, in: *Boor en Spade*.
- Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land*, Assen.
- Boelsma, J./J. Rap, 2022. *Een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase. Vessem, De Flinkert. Gemeente Eersel (NB)*, Nieuwegein (Transect-rapport 3872).
- Borsboom, A.J./J.W.H.P., Verhagen 2009. *KNA Leidraad Inventariserend Veldonderzoek. Deel: Proefsleuvenonderzoek (IVO-P), versie 1.02*, Gouda (CCvD).
- Carmiggelt, A./P.J.W.M. Schulten, 2002. *Veldhandleiding Archeologie, Archeologie Leidraad 1*, Zoetermeer (College voor de Archeologische Kwaliteit).
- Groot, N.C.F., 2022. Selectiebesluit Vessem, De Flinkert, Eersel.
- Kooistra, L.I./O., Brinkkemper, 2016. *KNA Leidraad Archeobotanie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Lauwerier, R.C.G.M., 2011. *KNA Leidraad Archeozoölogie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).
- Magdelijns, N., 2022. *Programma van Eisen. Vessem, De Flinkert. Gemeente Eersel (NB). Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase*, Nieuwegein (Transect-PvE 20221008 /NM1.2).

Illustratieverantwoording

Figuur 1: pdok.nl / Transect b.v.

Figuur 2-4: Transect b.v.

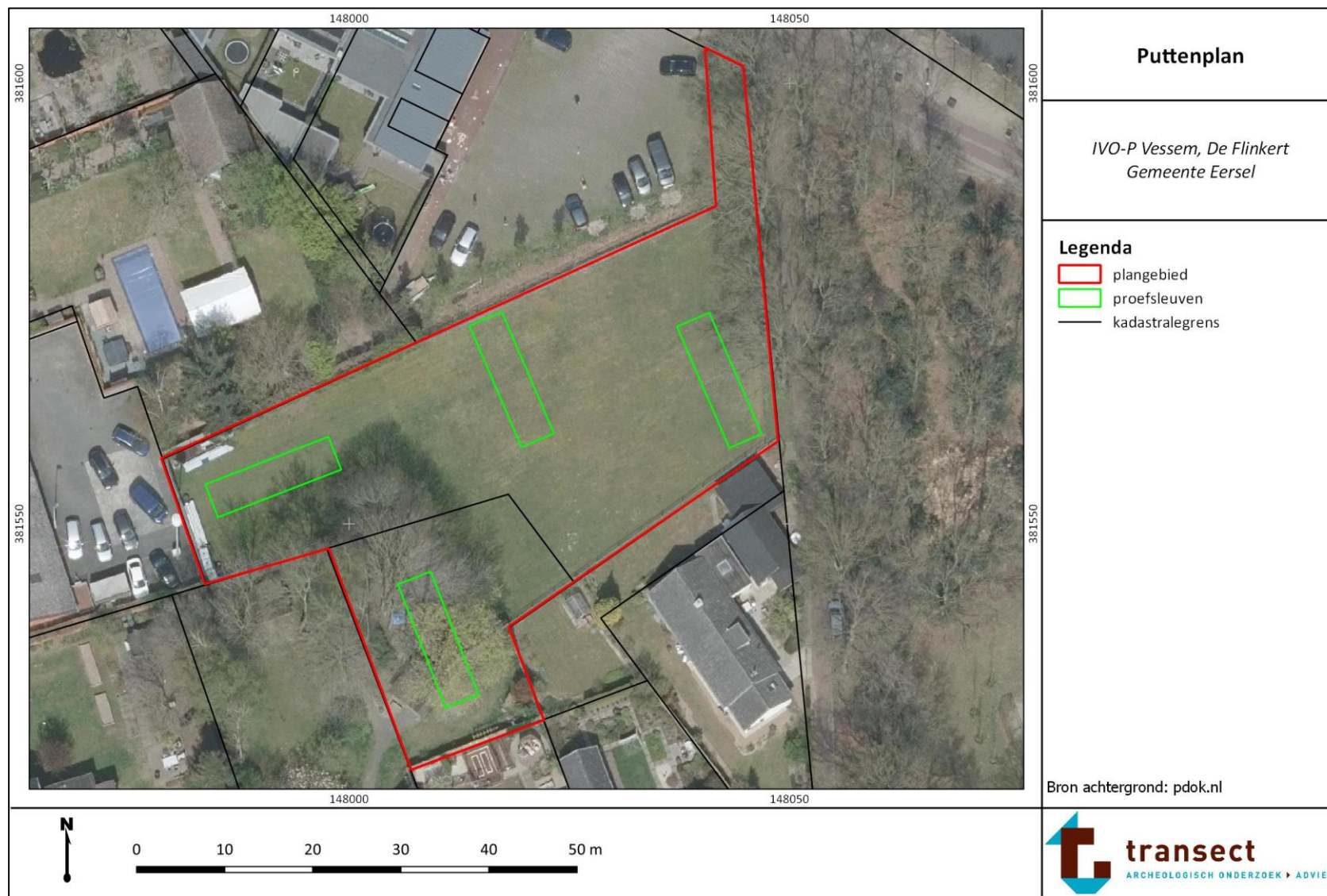
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Toekomstige situatie

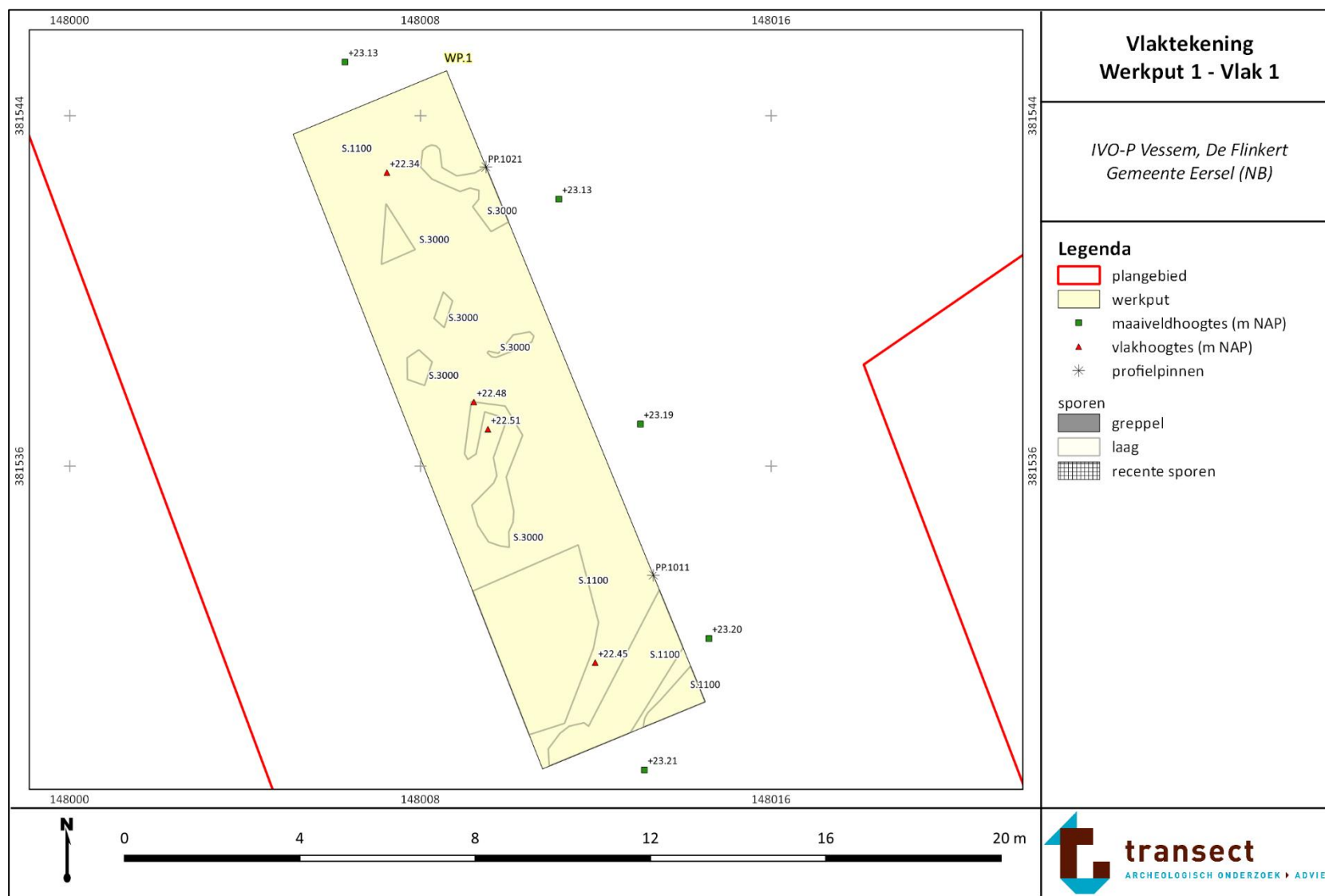
Bijlage 3. Puttenplan

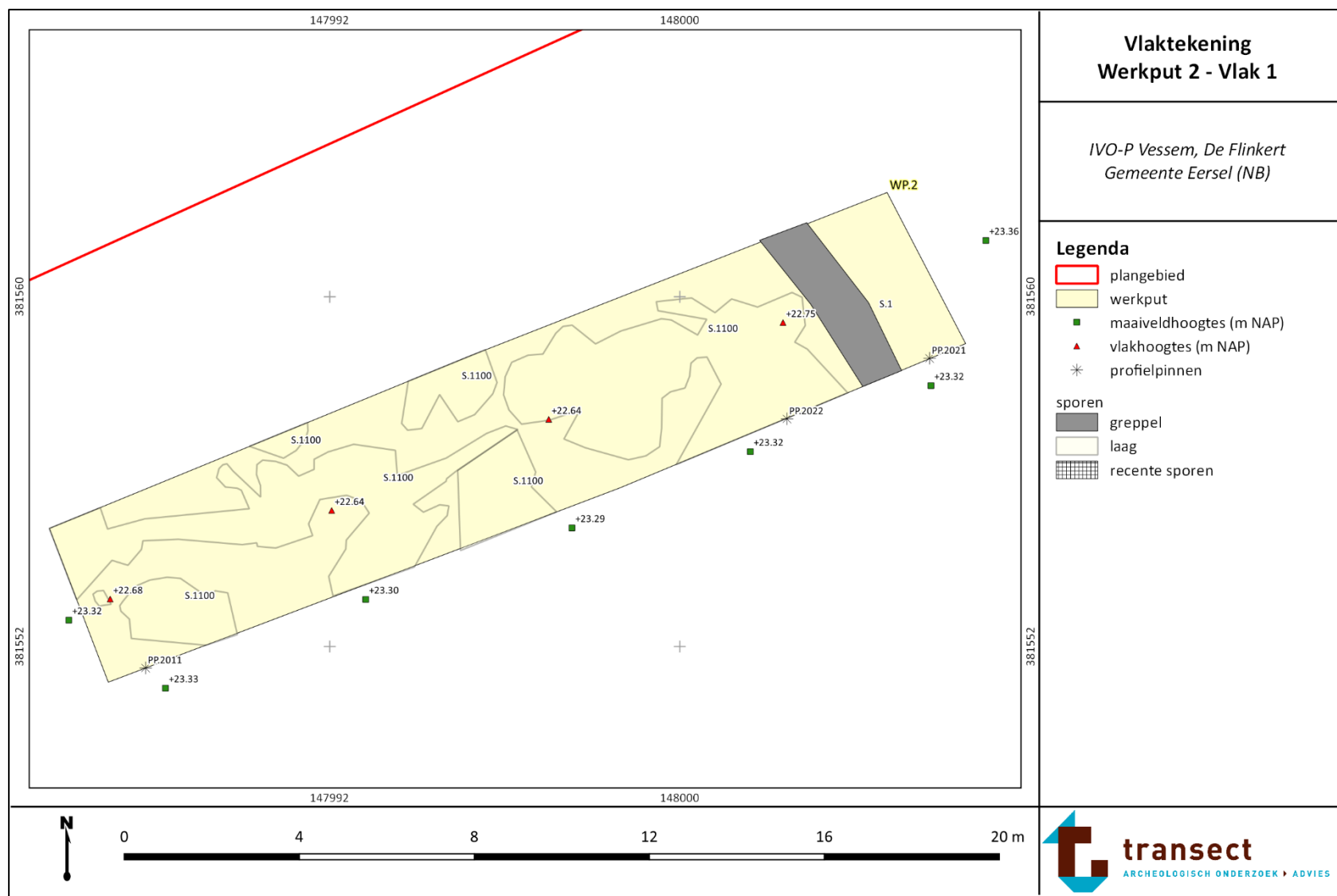

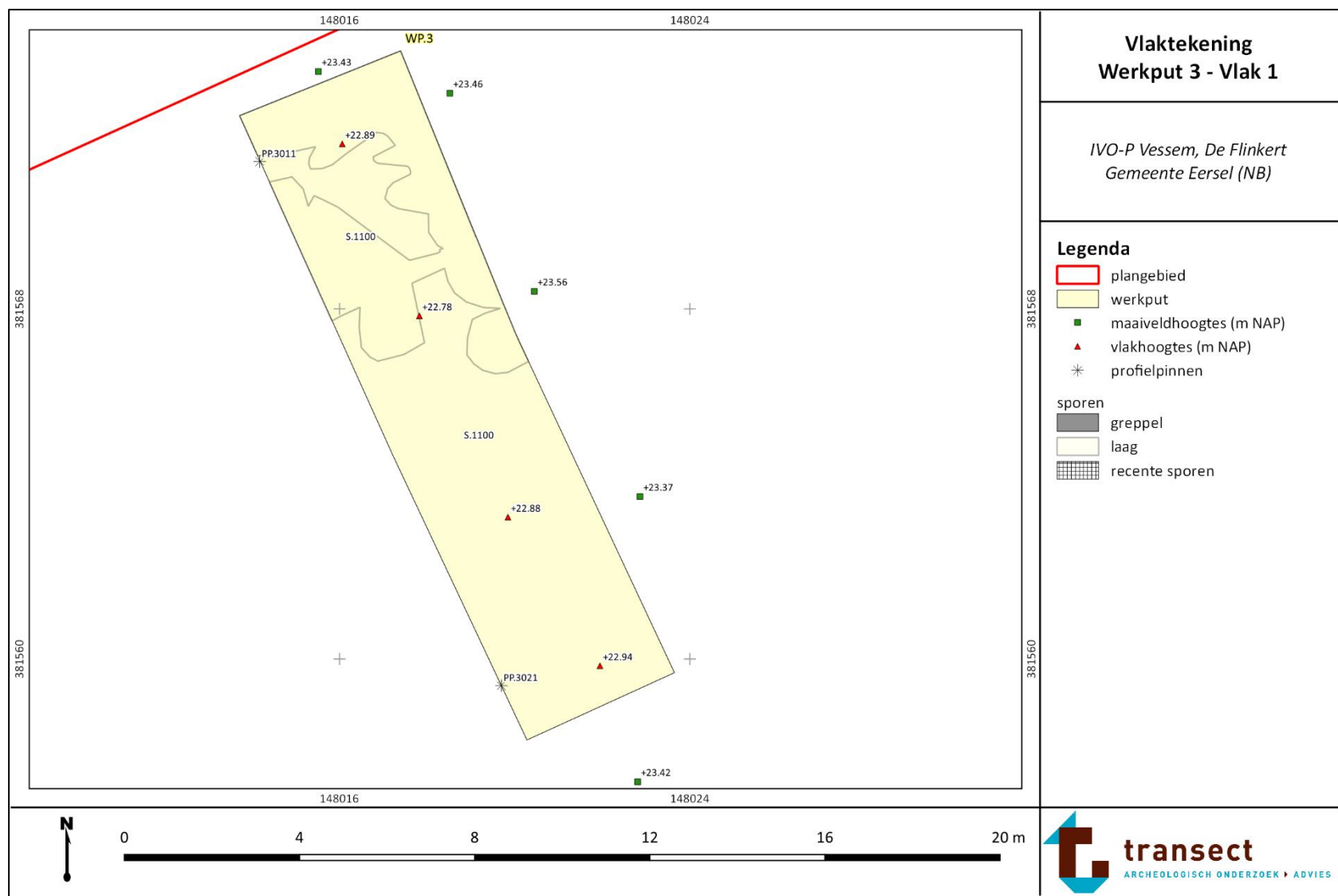
Bijlage 4. Allesporenkaart

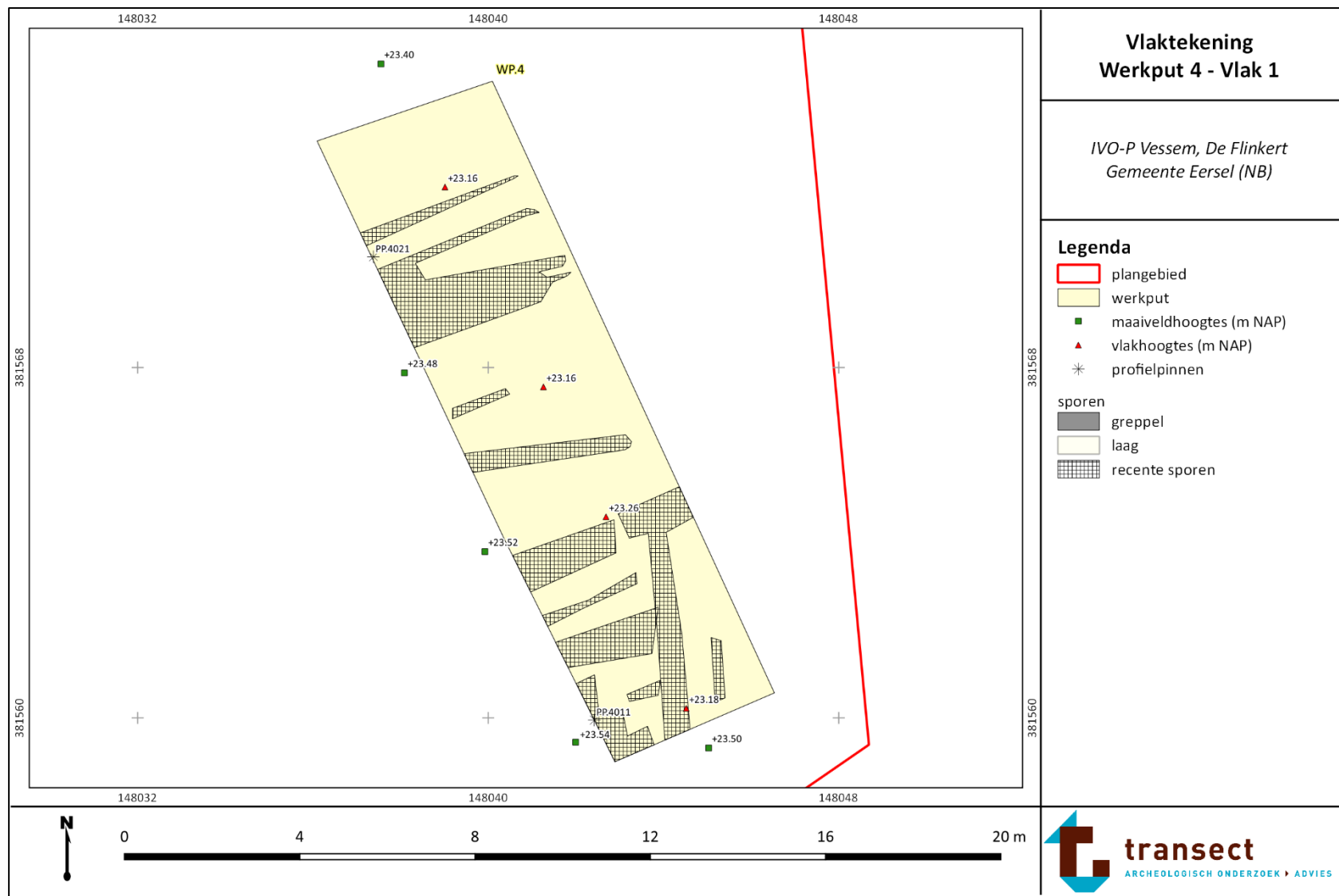

Bijlage 5. Vlaktekeningen

Bijlage 6. Sporen- en lagenlijst

Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Spoordiepte (cm)	Vulling	Kleur	Textuur	Organische stof	Opmerking
04	001	0999	VERST	-	1	-	-	-	Verstoring
01-04	001, 102, 103, 104	1000	BV	-	1	dgrbr	Zs2	H2	Mf, m.sort, wo2, schroot, puin
01-04	001, 102, 103, 104	1100	GVB	-	1	lgrbr	Zs2	-	Grondverbetering. Mf, g.sort, gevlekt.
01-04	001, 102, 103, 104	1100	GVB	-	2	gebr	Zs1	-	Mf, m.sort, gevlekt, plaatselijk afgetopt
01-04	001, 102, 103, 104	3000	C-hor	-	1	lgrge	Zs2	-	Dekzand. Mf/zf, g.sort, leembrokken, gevlekt, fe1
01-04	001, 102, 103, 104	3000	C-hor	-	2	wige	Zs2	-	Lz3, fe2
02	001, 103, 104	0001	GR	56	1	lgrge	Zs1	H1	Zf, g.sort, gevlekt, fe1, KER.
02	001, 103, 104	0001	GR	16	2	brgr	Zs2	H2	Zf, g.sort, vlekkelig, fe1, leembrokkjes, KER, KBW

Bijlage 7. Vondstenlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Segment	Categorie	Aantal	Gewicht	Opmerking
0001KBW	0001	02	001	0001	GR	2	1	KBW	4	1546.00	Midden-Nieuwe Tijd
0001KER	0001	02	001	0001	GR	2	1	KER	1	3.30	Midden-Nieuwe Tijd
0002KER	0002	02	001	0001	GR	1	1	KER	2	76.00	Midden-Nieuwe Tijd